

ISTENNEL AZ ÖRÖMEINKBEN
(olvasmány, egyházi iskolában ajánlott téma)
Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.
(103. Zsoltár)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Magyarázatos Biblia, Dr. Karasszon Dezső: A Zsoltárok könyvének magyarázata (J. K.), 1995, Budapest; Kálvin János: Zsoltármagyarázatok, Magyarázatos Biblia)

Öröm: A Bibliában nagyon sokszor előfordul az öröm kifejezése mind az Ószövetségben, mint az Újszövetségben. A Biblia bizonyágtétele szerint Isten az öröm forrása. Ezért, ha az ember tartós örömben szeretne részesülni, akkor Istennel kell közösségben lennie. Az ember az örömből a legteljesebben Istentől kaphat. „*Megismerteted velem az élet útját, teljes öröm van tenálad, örökké tart a gyönyörűség jobboldon.*” (Zsolt 16,11) Az ember Istentől kaphat és kérhet örömet. „*Te pedig gyászomat örömmre fordítottad, leoldoztad gyászruhám, és örömbé öltöztettél.*” (Zsolt 30,12)

Az üdvtörténet fontos eseményeinél mindig jelen van az öröm. A teremtésnél: Isten alapvetően szeretetre és örömmre teremtette az embert. A férfi mellé nőt teremtett. Jézus születésekor örömet hirdetnek az angyalok. Jézus feltámadásának örömeiben. Amikor megtér valaki, a mennyben is öröm van.

Isten külön alkalmakat rendelt el arra, hogy az embernek ideje legyen az örömmre. Ezek az alkalmak az ünnepek. Akkor is, ha nem az öröm az ünnep alapvető célja, mégis az ünnep vége az öröm. Az öröm oka mindig az Istenben való öröm. Visszaemlékezés Isten nagy tetteire az emberben a hála mellett az öröm érzését kelti.

Újszövetségi értelemben az öröm elválaszthatatlan Jézus Krisztus személyétől, illetve a benne nyert kegyelemtől. A görög szó, amely örömet jelent (khára) közvetlen kapcsolatban van a kegyelem szóval (khárisz).

Pál apostol is figyelmeztet arra, hogy minden körülmény között örüljön a keresztyén ember „*Örüljete az Úrban mindenkor! Ismét mondom: örüljete.*” (Fil 4,4)

103. zsoltár:

A 103. zsoltár műfaját tekintve: himnusz. Két fajtája van a bibliai himnuszoknak.

1. Imperatívuszos himnusz: Olyan Istent magasztaló ének, amely Istent, mint a történelem Urát áldja olyan eseményekért, amelyeket a választott nép életében vitt véghez. Áldja a gondviselő Istent, aki a történelem Ura, aki az egyiptomi szabadulás és honfoglalás csodáit véghezvitte.

2. Participiumos himnusz: Olyan Istent magasztaló ének, amely Istent, a Teremtőt, Gondviselőt, Világ Fenntartóját áldja.

A 103. zsoltár imperatívuszos himnusz.

A címfelirat szerint Dávid zsoltára. Bibliamagyarázók szerint ezt a kifejezést több módon is lehet értelmezni:

- Dávid a szerzője. Ismerünk történeteket arról, hogy Dávid maga zenélt, énekelt (1Sám 16,17. kk.)

- Dávid utódai közül írta valaki. Több zsoltárban szerepelnek olyan utalások, amelyek Dávid kora utánra utalnak. (templom: Zsolt 24,7)

- Dávid gyűjteményéhez tartozó.

A zsoltár elején és végén Isten magasztalására szólít fel a zsoltáros. Ez refrénszerűen keretbe foglalja a mondanivalót. Ez a felszólítás annak ellenére, hogy egyes szám első személyben hangzik el, a gyülekezetnek is szól. Isten magasztalását egyre táguló érintettségű körrel indokolja a zsoltáros:

- 1. Személyes hitvallás áll a zsoltár elején.** Személyes élmény ad okot Isten dicséretére. (1-5 versek)
- 2. A második kör Isten népének köre** (6-13. versek), a nép között végrehajtott nagy isteni tettekről van szó.
- 3. A harmadik körben** (14-16. versek) **a teremtett embervilágról van szó,**
- 4. Végül** (19-22. versek) **az egész világot szólítja fel** a zsoltáros az Úr magasztalására.

A Zsoltáros fókuszja önmagáról távolodik egészen a világúrig.

1-5. versek:

Az első versben a zsoltáros önmagát szólítja fel gondolatpárhuzamban arra, hogy Istent áldja. Himnikus imperatívusz formával találkozunk. Az „benső” kifejezés a Szentírásban olyan esetekben fordul elő, amikor erős érzelmekről van szó. Ez a megindultság legtöbb esetben szomorúságot aggodást jelent: „*Ha keseregne a szívem, és sajogna a bensőm...*” (Zsolt 73,21). A „benső” kifejezés pozitív érzelmi megindultságot is kifejez néhányszor a Szentírásban: „*Vigad a bensőm, ha ajkad őszintén szól.*” (Péld 23,16)

Itt a személyes élményét fogalmazza meg a zsoltáros, amiben a bűnbocsánatot és a betegség együtt jelenik meg. Az ószövetségi gondolkodásban ok okozati kapcsolat van a bűn és a betegség között. A bűnre Isten haragszik, ezért betegséget ad. De Isten a gyógyító is. A gyógyulás Isten megbocsátásának jele. Az Ő kezében van élet és halál, és ő gyógyít meg halálos betegségből is. (4. v.) Az 5. vers úgy beszél Istenről, mint egy jó házigazdáról, aki vendégül lát, nem csak egyszerűen annyit ad, amennyi elég, hanem jóval többet. A megújuló élet Ézsaiás könyvében is megjelenik. (Ézs 40,36)

6-13. versek:

A személyes hitvallás után arról vall a zsoltáros, hogy Isten nem csak vele szemben tanúsította kegyelmét, hanem népével szemben is. Ebben a szakaszban Istennek Izráelen bebizonyított irgalmasságáról van szó. A zsoltáros nem egyszerűen leírja, hogy Isten mit cselekedett, hanem értelmezi ezeket a tetteket. Istenre a következő jelzőket használja: igazságos, irgalmas, kegyelmes, türelmes, ő az, aki szeret. Különösen kihangsúlyozza az irgalmat és a szeretet. Az ember tetteit így szembeállítja Isten tetteivel. Így láthatóvá válik az aránytalanság. A vétkekkel és a bűnökkel szemben Isten megbocsátásáról szól. Isten haragja indokolható lenne, de mégsem haragszik. Ezzel az ellentétpárral akarja a zsoltáros a gyülekezetet Isten áldására és magasztalására buzdítani. A szakasz végén megjelenik a szeretetnek a szimbóluma: apa-fia kapcsolat.

14-18. versek:

Ebben a szakaszban folytatódik az Isten szeretetéről szóló gondolatmenet. Az emberi élet törékeny, csak Isten tud erre a sérülékeny életre vigyázni. És meg is teszi. Hiszen nem azért teremtette meg az emberi életet, hogy sorsára hagyja. A Teremtő Isten továbbra is szeretete sátorába vonja a teremtményeit. Isten irgalmának nagyságát mutatja, hogy nem csak az istenfélők részesülnek áldásaiban, hanem a leszármazottaik is.

19-22. versek:

A zsoltár utolsó szakaszában mennyei távlatokat említ a zsoltáros. Nem csak a földi lényeket, hanem a mennyeieket is felszólítja Isten magasztalására. Az Úr a király, a mennyei lények az udvartartása. Azokat szólítja fel, akik cselekedeteikben kimutatták már Isten iránti engedelmességüket. Az egész mindenség áldja az Urat. Ez a felszólítás tulajdonképpen nem a mennyei lényeknek szól, hiszen embernek nincs befolyása fölöttük. Ezzel a felszólítással erősíti meg a zsoltáros a gyülekezetet abban, hogy áldják az Urat.

A zsoltáros visszatér a kiindulópontához. Magát szólítja fel Isten áldására.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A prepubertás – pubertás korában lévő gyermeknek fontos a jó kapcsolat és a csoport. A társak biztos háttérrel, támaszt adnak neki. Ugyanakkor viszont jól is ismerik egymást, ami szintén biztonságérzet lehet a számára. Az óra alkalmas arra, hogy felismerje: Isten jobban ismeri őt bármilyen csoportnál, és emberi voltában szereti. Ez az elfogadás és szeretet különösen bátorító lehet a számára, mivel a kamaszok (kiskamaszok) állandó elfogadásra és szeretetre vágyakoznak.

A felnőttek nyomását elhárító mechanizmusuk nagyon erős ebben a korban, ezért fontos a valósághoz kötés és annak a segítése, hogy ő maga fedezze fel és mondja ki a felismeréseit. Emiatt szükséges, hogy a saját életében, élethelyzeteiben felfedezze, hogy Isten hogyan és milyen módon volt jelen. Viszont erős a kritikai érzéke is, tehát mindenképpen konkrét, de elfogadható és valóságos felismeréseknek kell lenniük ezeknek.

Mivel az óra elsősorban az örömről szól, ezért ne feledkezzünk meg arról sem, hogy napjaink tipikus problémája – az öröm keresésében való felszínesség – megjelenhet a gyermekek életében is. Sőt, a virtuális valóság kiszoríthatja a személyes, valóságos kapcsolatot, valamint a találkozás örömeit az életükben. Éppen ezért fontos a valóságos örömekre rámutatni.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban.• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Tudja segítséggel értelmezni a Zsoltárok 103,1–5; 8–13. verseinek tartalmi összefüggéseit.○ Tudja értelmezni segítséggel és tanulja meg a lecke Igéjét: Zsoltárok 16, 9 és 16,11.	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban.• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Tudja önállóan értelmezni a Zsoltárok 103,1–5; 8–13. verseinek tartalmi összefüggéseit.○ Tudja önállóan értelmezni és memorizálni a lecke Igéjét: Zsoltárok 16, 9 és 16,11.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Az örömben se feledkezz meg Istenről!

Kognitív cél: Annak a felismertetése, hogy a teremtő, fenntartó és mindenható Isten alkotta és kíséri életünket.

Affektív cél: Az öröm megélésének érzelmi háttere.

Pragmatikus cél: Olyan örömteli élethelyzetek felidézése, keresése, átélése, melyek egy-egy szituációban Isten jelenlétét mutatják a tanuló számára.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Beszélgetési lehetőség: Beszélgessünk a tankönyv képei alapján: • Vajon miért örülnek a képen szereplő gyerekek?• Minek szoktál örülni?• Minek örültél tegnap és ma?	Tankönyv Örömteli élmények felidézése
Feldolgozási javaslat	1. Aranymondás: <i>„Örül a szívem és ujjong a lelkem, testem is biztonságban van. Megismerteted velem az élet útját, Teljes öröm van tenálad.”</i> (Zsolt 16,9.11.) A bevezetőhöz kapcsolódva olvassuk el az aranymondást, és mutassunk rá, hogy Isten örömet akar nekünk adni. 2. Oldják meg a tanulók önállóan a MFEI 2. feladatát, amelynek megbeszélésével megmagyarázhatjuk azt a gondolatot, hogy minden örömünk Istentől van, akinek hálások lehetünk ezért. Egyéni imádság: A munkafüzet 2. feladatának a megoldása után szánjunk arra néhány percet, hogy a hittanosok magukban mondjanak el egy hálaadó imádságot a válaszaikat felhasználva. 3. A saját örömeink felidézése után olvassuk el Dávid hálaadó zsoltárának részleteit (103. zsoltár) a tankönyvből (vagy a MFEIből: MFEI 4. feladatában) 4. Emeljük ki az idézett 103. zsoltár fő gondolatait a MFEI 4. feladatának segítségével	TK, Biblia Isten Igéje arra mutat, hogy Isten közelsége örömet jelent MFEI 2 Öröm, hála, Istentől való öröm fogalmához való közelítés Tankönyv MFEI 4 Zsoltárszöveg megismerése és örömforrások azonosítása Örömteli élethelyzetek felidézése

	a, Kösd össze... – a zsoltárszöveg értelmezését segíti ez a feladat. b, Mesélj róla... – e feladat alkalmat nyújt a zsoltár mondanivalója és a személyes élmények összekapcsolására c, Mit írnál még hozzá? – a motivációs részben előkerült örömforrások most előkerülhetnek úgy, mint amelyekért Istennek vagyunk hálásak (A „Gyűjts össze 5 embert...” sor tévedésként került e feladathoz.) 5. Te kinek és hogyan okozhatsz örömet? – MFEI 3. feladata Oldjuk meg a MFEI 3. feladatát: gyűjtsenek össze embereket, akiknek szeretnének örömet okozni, és ötleteket is arra nézve, hogyan okozhatnának örömet 6. Énekjavaslat: Áldd, lelkem Istened (TK 4. ének); Hála...(TK 5. ének)	Az élethelyzetek és a Szentírás összekapcsolása Hálaadás érzésének átélése MFEI 3 Nézőpontváltás: én hogyan okozhatok örömet
Munkáztatás	Készítsünk csoportokban, versszakonként háttérképet, illusztrációt a Hála című énekhez! Énekeljük is el, tanuljuk meg az éneket!	Érzések kifejezése alkotó munkával, rajzban és énekkel, a közös alkotás örömének megélése
Házi feladat	MFEI 3. feladata vagy a 4. feladat c) része	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Képlelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 11. oldal

A képen látható:

Bélyegillusztrációk: Egyik tanuló ajándékot ad a másiknak. Az egyik fiú kosárra dob. A család karácsonykor a templomban van. Három gyermek bibliát olvas. Kérdőjel. Mosolygó jel.

A szöveg: Együtt örülni Istennel - zsoltár

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Figyeljétek meg a képeket! Mi történik és milyen érzések tükröződnek a szereplők arcán?

2. Szövegelemzés

- Kiket nevezhetünk istenfélőknek? Magyarázd meg!
- Olvasd el az első zsoltárrészt! Hogyan imádkozik a zsoltáros Istenhez?
- Sorold fel, mit tesz Isten azokkal, akik hisznek Benne?
- Magyarázd meg, mit jelent számodra: *megbocsájtja minden bűnödöt, meggyógyítja minden betegségedet, megváltja életedet a sírtól, betölti javaival az életed, megújul ifjúságod, mint a sasé?*
- Olvasd el a második zsoltárrészletet! Mit nem tesz Isten az Ő benne bízókka? Sorold fel!
- Mit jelent? *Nem perel mindvégig, nem vétkeink szerint bánik velünk, nem bűneink szerint fizet nekünk?*
- Mihez hasonlítja a zsoltáros Isten szeretetét és irgalmát?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Ezért örül a szívem, és ujjong a lelkem, testem is biztonságban van. Megismerteted velem az élet útját, teljes öröm van tenálad” (Zsoltárok 16,9.11)

- Olvassátok el közösen, hangosan az aranymondást! Ki milyen érzéseket élt meg?
- Miért örülhetsz most? Miért ujjonghatsz most? Van-e rá okod? Keress, mert ma is ért téged valamilyen öröm.
- Mit jelent: az élet útja?
- Mit jelent: „...teljes öröm van Tenálad”?
- Mit jelent számodra: *Isten világosságában?*

Imádságra nevelés:

<u>Nap és felhő</u> a) Előkészítés A hittanoktató készít kartonból egy nagy sárga kört, ami a napot jelképezi. A nap kerületén annyi lyukat vág, ahány hittanos van a csoportban. A lyukakba hosszú sárga fonalat köt. Ezek lesznek a nap sugarai. Minden hittanosnak készítünk egy sárga papírcsíkot és egy kék felhő alakú lapot. A papírcsíkokra és a felhőkre is vágunk egy-egy lyukat. b) Félelmek és szomorúságok Feladatutasítás: Vedd kézbe a felhő alakú papírlapot.	műfaj megfogalmazás imádkozás csoport felosztása kapcsolódás hely fejlesztési terület hittanosok hittanoktató	hála, közbenjáró, kérő magukban hittanosok magukban, irányított előkészülettel egyéni hála óra közepe • írnak • csomóznak • magukban imádkoznak kísér

Írj rá 2-3 szót, ami arról szól, ami szerinted elszomoríthat vagy félelmet kelthet egy veled egykorú gyermekben. Ha kész van, akkor csomózd fel ezt az egyik napsugárfonalra. Engedd, hogy kicsit lelógjon a fonal vége, mert oda még valamit fel fogsz csomózni. c) Örömök Feladatutasítás: Írj a sárga papírcsíkra 1-2 szót. Mi az, ami egy veled egykorú gyerekeknek örömet okozhat? Ha készen vagy, kösd fel a napsugaradra, ahova a felhődet már rögzítetted. d) Imádkozás magunkban magunkért Feladatutasítás: A nap körül leülve magatokban imádkozzatok azért, amit felírtatok a felhőre és a lapra. e) Imádkozás magunkban másokért Feladatutasítás: Forgassuk el a napot. Mindenkinek legyen egy napsugárfonal a kezében, amire egy papírfelhő és egy papírcsík van felcsomózva. Most olvassátok el magatokban a felhőn és napsugáron lévő szavakat. Most imádkozzatok magatokban a társatok által írtakért. f) Visszajelzés A tapasztalatok megosztása.	eszközök • sárga kartonból egy nagy kör, kerületén lyukakkal • sárga fonalak/hittanos • sárga papírcsík/hittanos • kék felhő alakú lap/hittanos

Órakezdéshez:

Indíthatjuk az órát a MFEI 1. feladatával is. *Neked mi okoz örömet?* – erről a kérdésről gondolkodjunk, és kérjük meg a tanulókat:

Rajzolj le 3 dolgot, ami az örömeidre emlékeztet!

A rajzoltakat megbeszélhetjük közösen, vagy kérjük meg a tanulókat, hogy beszéljék meg partnársaikkal, mit rajzoltak!

Drámapedagógiai ötlet: Öröm-megjelenítés

Kérjük meg a hittanosokat, hogy válasszanak ki egy pillanatot, esetet vagy tárgyat az életükből, ami nagy örömet okozott nekik. Ezt próbálják valahogy megjeleníteni: lerajzolni, elmutogatni, ha tárgy, barkochbában kitaláltatni a többiekkel, stb. Közösen próbáljuk meg az egyes örömöket a zsolthárhoz kötni, találunk-e valami hasonlót?

Személyiségfejlesztő játék: „Három kívánság”:

Mindenki kap egy írólapot. Képzeld el, hogy jön egy tündér és teljesítené 3 kívánságodat! A lap egyik oldalára írd rá, mit kívánnál!

Ezt a részt nem kell feltétlenül megbeszélni. Esetleg a következő órára összesíthetjük, a csoport kívánság-listájaként.

E játék segítheti az asszociációt a kívánságokra, az öröm vélt forrásaira.

Feldolgozáshoz:

Ha nem a TK képeinek megbeszélésével kezdtük az órát, folytathatjuk a következőképpen is:

- Használjuk a TK képeit! Osszuk be a képeket párok számára, és kérjük, beszéljék meg, milyen örömekre gondolhatunk a képek alapján!
Közösen beszéljük meg az eredményt! A beszélgetés eredményeként összegyűjtött gondolatokat, kulcsszavakat felírhatjuk a táblára.
- Olvassuk el a zsoltárszöveget, majd keressünk a képekhez, ill. az összegyűjtött kulcsszavakhoz kapcsolható mondatokat a zsoltárból!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

MFEI 11. o. 3. feladat

Önálló, elgondolkodtató feladat, elegendő időt szánjunk rá, vagy otthonra ajánljuk.

A témához felhasználható énekek:

Református énekeskönyv: 163. dics. 1-2.verse: Örvend mi szívünk...

Református énekeskönyv: 196. dics. 1-3. 5. verse: Mondjatok dicséretet... (+BS, DU)

Református énekeskönyv: 255. dics. 1-3. verse: Mely igen jó... (+BS)

Dicsérvétek az Urat: 6. Szolgáljál vígadozva – kánon

Hittankönyv: 12. No, minden népek... 47. zsolt. (+RÉ, BS, DU)